చిన్నకథ

కళ, తంబుర!

శ్రీ

కె. సభా

"ఏమండీ ఏం ఏమిటలా మాటాడుతున్నారూ కళ్ళల్లో నీళ్లుగూడా ఏమండీ!" అంటూ దగ్గరికి వచ్చింది సుమతి. రామాంజు దేమీ మాట్లాడలేదు. కళ్ళ కొలనుల్లోనుండి పుటి వచ్చిన నీటి ధారలు దగ్గరే జలజల దుముకుతున్న పావనాశం ఏవిధంగా దాన్ని గమనానికి తెస్తున్నవి సుమతికిగూడా అర్థం కాక ఖిన్నురాలైంది. "మాట్లాడి రెండుమాసాలే అయింది. ఇక్కడ హాయిని అందిన పట్నానికి పోయేదారిలో ఏమిటీ కన్నీళ్ళు" అన్నది మళ్ళీ....

రామాంజులు పేడి నిట్టూర్పు విడుస్తూ పైకి లేచాడు. కన్నీరు చిందుకొన్నాడు. మళ్ళీ నాలుగు రిక్షాలూ మారి, అక్కడ కనిపించిన ప్రేతక్రియను, తంబురను తీసికొని చెయిజానుదా అంటూ బయలుదేరాడు. సుమతి కాపురానికి వచ్చి అది మూడోనెల. దైవదర్శనంకోసం ఏమహాండలో ఎక్కి మాడపలనింపంతాపాడి.

పావనాశం తీర్థస్నానానికి బయలుదేరాడు. ఆ తీర్థం యింకో వందగజాలాయి వుండనగా జరిగిన సంఘటనతో సుమతిలో ఒక విధమైన భయం కూడా పుట్టింది.

"సుమతీ!"

"ఏమండీ!" అన్నది సుమతి. "చెబుతాను ...పదేళ్ళ క్రితం.. నా వయస్సు ఏడో ఎనిమిదో వుంటుంది ..మా అమ్మ చనిపోయింది గనుక కొండ మీదికీ. కొండ క్రిందికీ తిరుగుతున్నాను. ఓ నాడు ఇక్కడే మనం కూచున్న చోటున తన్మయిని పాట విధిపించింది. ఏం పాటో తెలుసా? నేను అప్పుడప్పుడూ పాడుతుంటాను విన్నావనుకుంటాను" అన్నాడు రామాంజులు. "ఏ దాస్టాట" అన్నది సుమతి.

ఆ కొండ ఈ కొండ
కొండ మీదా కొండ
ఏడూ కొండలవాడా
నిండా గుండెల వాడా
వుండావు నా యిండా
బంగారు కొండా!
ఆ కోన....ఈ కోన
కోనలో నా కోన
తల కోన లింగన్న
చలమేల బసవన్న
పలకరించే మన్న
పాలించ వన్నా!

అని పాడుతూ నిలిపాడు రామాంజులు. "పాట బావుందే. ..తలకోన యిక్కడికి దగ్గరేనా" అన్నది సుమతి. "అవును దగ్గరే ఈ కమ్మనిపాటను విన్నయ్యతాత ఈ పాటకోసం మీటుతూ పాడుతుంటే నేను ఇదివరిస్తుంది. పాడు పాడుకరాలనుంచి వచ్చిగలవారు

మాకాళ్ళ కనమాల ముద్దు నాగన్న
ఏమూ కొండాల వాడా
గొడుగూ నీ వన్నా
నా.....గన్నా!

అని మళ్ళీ ఒక రాగం తీశాడు. "తాతా ఈ పాట నాకు నేర్పిస్తావూ?" అన్నాను. "అంతేగా....నేర్చుకో....ఇదో పాడూ...."ఆ కొండ ఈ కొండ" అంటూ ప్రారంభించి తంబుర మీటుతుంటే నేను నేర్చుకొన్నాను. అది చిన్నతనమైనా నాకు బాగా గమనముంది. ఎవరో సగం అరటిపండు ముక్కను పడవేసి వుంటే దానిని వెదికి యిచ్చాడు. పాపం: కళ్ళున్నాయి గానీ చూపులు బొత్తుగా లేవు. ఆ రోజు ప్రాద్దుపోతున్న తాత దగ్గరే వుండిపోదా పనిపెంచింది. సంచిలోనుండి అటుకులు....బొమ్మగుడు....కొబ్బరి ముక్కలు తీసియిచ్చారు. వాటిని తిని ఆ చిన్న మంతలో నీళ్ళు తెచ్చి తాతకు త్రాగించాను. ఆ రోజు రాత్రి నాకు అమ్మలేదని. నాయన గూడా లేడని తాత అడిగితే చెప్పాను. విన్నయ్య తాత ఎంతో దుఃఖపడ్డాడు.

"తల్లిలేని బిడ్డ వయ్యావా నాయనా! ఏమీ దిగులు పడకు. అప్పుడప్పుడూ నా దగ్గరకు వస్తూవుండు. లేదా ఎప్పుడూ నా దగ్గరే వున్నా సరే" అని చేరదీసి కౌగిలించుకున్నాడు. ఆ రాత్రి అక్కడే పడుకున్నాను. నేను వద్దన్నా బో యా ను. ప్ర తి క్ష ణ మా నా కో సం యె దు రు చూ చా డం ట.... విన్నయ్యతాత. అం దు లై నా ప్రొద్దుపోవడం బాగా తెలుసు. నేను ఆదివారం రాలేదంటే మళ్ళీ వారంరోజులూ ప్రతిరోజూ ఒకయుగంగా గడిచిందట. ఆ దారిలో వచ్చే పోయేవారినంతా అలికిడి వింటూ, ఎవరైనా దగ్గరికొస్తే నేనే వచ్చానని భ్రమపడేవాడట. "రామా!" అని తాత గట్టిగా పిలిచేవాడట. "రామా" అంటే ముసలాడు చేవుజ్జి తలచుకుంటూ వున్నాడని అనుకొనేవాడట. నిజమే గదా పాపం!

ఆ మరుసటివారం శనివారం సాయంకాలమే వచ్చాను. దగ్గరికి వెళ్ళి "తాతా" అన్నాను. "రామా!"అని కౌగిలించుకొన్నాడు "ఈ రోజు ఆదివారమా" అన్నాడు. కాదు తాతా శనివారం" అన్నాను. "అయితే "ఇదీ విడిచి ఎలావచ్చావు? పొయిన వారం ఎందుకు రాలేదు నాయనా" అన్నాడు. "మేటిలుగుకోసం నిలిచాను. ఇం కెప్పుడూ నిలవనుఅని చెప్పాను "ఏదో నాయనా! నేను కనుబడ మూసేవరకూ ప్రతివారం రావాలిసుమా!" అంటూ రెండు వారాలనుండి దాచిపెట్టిన తీపు బండారాలు ఎనిమిదణాల డబ్బు యిచ్చాడు. "ఈ రాత్రికి మంచిపాట నేర్పాలి తాతా."అన్నాను "అలాగే నేర్పుతాను నాయనా!" అన్నాడు.

ప్రొద్దు పోయింది. చీకటి తెరలు కమ్ముకున్నాయి. ఎక్కడ నుండి వీచుకొని వస్తుందో గాలివాన హోరెత్తుతుందేమో అనిపించింది. ఆ చలిగాలిలో పడికిలకోడుస్తున్న తాతను ప్రక్కనున్న గుడిసెకు తీసుకెళ్లాను. నేను తడిశానని కొచ్చుకుంటూను నాపై చాలు తడిసిపోయినందుకు కొంచమైనా బాధపడలేదు. ఉండిపడి ఒకటే కొంత. ఆ చోటను నాకు నచ్చిన్నే. నేను తిని తాతకు కడుపునిండా పెట్టాడు. తాత తిని నాకు నచ్చే పాటు. చివరికి ఇద్దరమూ నచ్చుకొని పడుకున్నాము

ఆ ఉదయం లేచింది తాత స్నానం చేయాలన్నాడు. నేను రాలేదు గనుక ఆ క్రింది వారంరూడా స్నానం చేయలేదు. అంచేత స్నానంచేయాలి మళ్ళీ ఆ చెట్టుక్రింద కూచోవాలి. "రాత్రి పాట అడిగినట్టుగా ఇప్పుడు నెమ్మదిగా పాడుతుంటావా" అన్నాడు విన్నయ్య తాత. నేనూ పాడుతుంటే నన్నను.

ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు
సీకట్లు కొన్నాళ్ళు
ఎన్నెల్ల సీకట్లు
ఎందుకోరా యన్నా
సీకట్లో ఎన్నెల్లు
నెయ్యూరా నాయన్నా
రామన్నా!

ఈ పాట నిజంగా ఇప్పటికీ ఎంత మధురంగా వుంది! తంబుర మీటుతూ విన్నయ్య తాత పాడుతూవుంటే నేను ఆ రాత్రి పూర్తిగా నేర్చుకొనేశాను. ఉదయం లేచింతేనేనుడిగువ తిమిరికి వెళ్ళవద్దాన్నని చెప్పాను "నిజంగా వస్తావా ఎందుకు"అన్నాడు విన్నయ్య తాత. తప్పక వస్తానని అన్నాను. ఆరోజు ఉదయం దిక్కులేని పిల్లల్ని బడికి చేర్చుకొంటారని ఊళ్ళో చాలామంది పొగుడుతున్నారు. దేవస్థానం అధికారులు నన్నుమాచి చేస్తున్నారు. నాకు తిండి. తీర్థం అక్కడే గనుక ఎక్కడికీ పోళ్ళే అవసరం లేకపోయింది. ఐనా ప్రతి ఆదివారం వెళుతూ వుంటుండేది. అంచేత నాకు విన్నయ్య తాతను చూచే అవకాశం కలిగింది. ఒక్కసారి ఆదివారంగూడా వ్యథా పోలేదు. నేను వచ్చినప్పుడు నన్ను ఒళ్ళంతా పుజిలిచేవాడు. జాగ్రత్తగా చదువుకో నాయినా అని ఆప్యాయంతో అనేవాడు. తాను దాచి పెట్టిన ఏ కొబ్బరి ముక్కలో మరే చిరిండో యిచ్చేవాడు. అంతేగాదు. ప్రతివారం పాటలూ తక్కువ కాకుండా డబ్బులు యిచ్చేవాడు. నేను పెద్దన్నాగూడా వింటేగా ."

"విన్నయ్యతాత ఆమాట అంటూనే కన్నీళ్ళ విడుస్తున్నాడు. "నాయనా! నీవు తప్పక చేస్తావా" అన్నాడు. "చేస్తాను తాతా! ఏడు కొండలవారి సాక్షిగా చేస్తాను" అన్నాను.

"బతే విను. నేను నీకు నేర్పానే ఆ మూడుపాటలు...ఆ కొండా ఈకొండా ఒకటి. ఇల్లుదీరత మొచ్చినారా రెండు, ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు మూడు....ఈ మూడుపాటలూ పాడే అప్పుకు ఈ ముప్పై రూపాయలు, ఈ కర్ర, ఈ తంబుర యిచ్చి నే నిచ్చానని చెప్పాలి. ఆమె ఎక్కడుండిందో తెలుసా....బహుశా కాబ్బాది కాకపోతే స్టేషన్లమధ్య ఎక్కడైనా కనబడవచ్చు. కనబడితే యిచ్చు. లేకుండే నీ పెళ్ళినాటికి నీ భార్యకు ఒక పుగంరం చేయించి వేసుకో!" అని బోరుమని ఏడ్చేశాడు.

"చాలా చిత్రంగానే వున్నదే! ఆమె ఎవరో గిరో పాపం!" అన్నది సుమతి.

"చెబుతాగా! ఆ మీద ఏడవకు తాతయ్యా! అని సమదాయించి ఆ యన్వ ఎవరు తాతా. .. మా యమ్మేనా. .. ఎందుకు వెళ్ళిపోయిందిరా అని ప్రశ్నించాను. "నాయనా! అదెందుకులే యిప్పుడు నేను చెప్పినట్టుచెయ్. ఆమె పేరు చెబులా....అలిమేలు. ..అడిగి తెలుసుకొని ఇప్పు"అన్నాడు. "ఎలా వుంటుంది తాతా" అన్నాను. "నాకు కళ్ళెక్కడివి నాయనా అదెలా వుంటుందో చెప్పడానికి. కానీ తంబురా పంతం. ఆ కమ్మని గొంతులో కాపురంవుంది కోకిలమ్మ. ఎంత బావుందేనో ఆ పాటలు .. అలిమేలో. .."అంటూ మళ్ళీ బోరుమన్నాడు: "ఏడవకు తాతా ఎందుకు పోయి ఏదో చెప్పవేం"అన్నాను.

"కానీస్తు మంచినీళ్ళు తీసుకురా నాయనా చెబుతా"అన్నాడు. మంచినీళ్ళు తెచ్చి త్రాగించాను.

"రామా! ఇరవై ఏళ్ళయి వుంటాయేమో ...నేను పూతలపట్టు స్టేషన్‌లో విన్నయ్యతాత. అందు దైనా ప్రొద్దుపోవడం బాగా తెలుసు. నేను ఆదివారం రాలేదంటే మళ్ళీ వారంరోజులూ ప్రతిరోజూ ఒకయుగంగా గడిచిందట. ఆ దారిలో వచ్చే పోయేవారినంతా అలికిడి వింటూ, ఎవరైనా దగ్గరికొస్తే నేనే వచ్చానని భ్రమపడేవాడట. "రామా!" అని తాత గట్టిగా పిలిచేవాడట. "రామా" అంటే ముసలాడు చేవుజ్జి తలచుకుంటూ వున్నాడని అనుకొనేవాడట. నిజమే గదా పాపం!

ఆ మరుసటివారం శనివారం సాయంకాలమే వచ్చాను. దగ్గరికి వెళ్ళి "తాతా" అన్నాను. "రామా!"అని కౌగిలించుకొన్నాడు "ఈ రోజు ఆదివారమా" అన్నాడు. కాదు తాతా శనివారం" అన్నాను. "అయితే "ఇదీ విడిచి ఎలావచ్చావు? పొయిన వారం ఎందుకు రాలేదు నాయనా" అన్నాడు. "మేటిలుగుకోసం నిలిచాను. ఇం కెప్పుడూ నిలవనుఅని చెప్పాను "ఏదో నాయనా! నేను కనుబడ మూసేవరకూ ప్రతివారం రావాలిసుమా!" అంటూ రెండు వారాలనుండి దాచిపెట్టిన తీపు బండారాలు ఎనిమిదణాల డబ్బు యిచ్చాడు. "ఈ రాత్రికి మంచిపాట నేర్పాలి తాతా."అన్నాను "అలాగే నేర్పుతాను నాయనా!" అన్నాడు.

ప్రొద్దు పోయింది. చీకటి తెరలు కమ్ముకున్నాయి. ఎక్కడ నుండి వీచుకొని వస్తుందో గాలివాన హోరెత్తుతుందేమో అనిపించింది. ఆ చలిగాలిలో పడికిలకోడుస్తున్న తాతను ప్రక్కనున్న గుడిసెకు తీసుకెళ్లాను. నేను తడిశానని కొచ్చుకుంటూను నాపై చాలు తడిసిపోయినందుకు కొంచమైనా బాధపడలేదు. ఉండిపడి ఒకటే కొంత. ఆ చోటను నాకు నచ్చిన్నే. నేను తిని తాతకు కడుపునిండా పెట్టాడు. తాత తిని నాకు నచ్చే పాటు. చివరికి ఇద్దరమూ నచ్చుకొని పడుకున్నాము

ఆ ఉదయం లేచింతే తాత స్నానం చేయాలన్నాడు. నేను రాలేదు గనుక ఆ క్రింది వారంరూడా స్నానం చేయలేదు. అంచేత స్నానంచేయాలి మళ్ళీ ఆ చెట్టుక్రింద కూచోవాలి. "రాత్రి పాట అడిగినట్టుగా ఇప్పుడు నెమ్మదిగా పాడుతుంటావా" అన్నాడు విన్నయ్య తాత. పాడుతుంటే నన్నను. ఆ రాత్రి మళ్ళీ "ఆ కొండ ఈకొండ" పాటను పాడమన్నాడు. ఉదయమే నన్ను బడికి వెళ్ళమన్నాడు. ఆ రోజునుండి ఎన్ని పనులున్నా నేను నిలిచేవాణ్ణి మాత్రం కాను. ప్రతి ఆదివారం ఉదయమే వచ్చేవాణ్ణి."

"సామీ! ఆ ముసలాడు ఇప్పుడేమైనట్టు?" అన్నది సుమతి. "చెబుతానుగా? నీకు నచ్చకపోతే అంతకంటా వుందా" అన్నాడు రామాంజులు. "లేదు? మీరు చెబుతుంటే కాళ్ళు నొప్పులే కనబడడంలేదు. కానివ్వండి" అన్నది సుమతి.

"అలా జరిగిపోతూ వుంటే ఓ నాడు నేను విన్నయ్య తాత ఆ చెట్టు క్రింద కూచుని పాడుకుంటూను. కనబడ్డ వుండిన ఈ చేతి క్రర్రను చూపూ "ఇదిగో ఈ కర్రనే నేను, ఈ చివర పట్టుకొనేవాణ్ణి .అలిమేలు ఆ చివర పట్టుకొనేది. మూడుకు ఆమె చేతిలోనే వుండేది. కనికరించి నోళ్ళ కానీవేస్తే ఆ సాయంకాలం ఏడైనా కొనుక్కొని తెచ్చి పెట్టేది. ఒక్కొక్కరోజు వంట కూడా చేసి పెట్టేది....నా అలిమేలుకు నామీద ఎంత అక్కరనుకున్నావు. అవన్నీ గమనానికి తెచ్చుకొంటే కడుపు చెరువై పోతుంటే ఎందుకులే నాయనా" అంటూ రెండు చేతులతో ముఖాన్ని కప్పుకొని ఏడ్చాడు. ఎందుకు తాతా! ఏడిస్తే మాత్రం ఏం లాభం? అన్నాను. నీకు తెలియదు నాయనా అలిమేలుకు దేనికా పుటక. లేకుంటే అంత గుణం ఎక్కడిది. ఒకనాటి సంక్రాంతి పండుగనాడు ఏం జరిగిందో తెలుసా? పనబాకంలో ఎద్దుల పందుగని నన్ను తీసుకెళ్ళింది. ఎర్రెద్దును విడిచినపుడు జనం అంతా మీద విరగిబడ్డాడు. నా కుడిచేయి మణికట్టు ఎట్టు కాలిగిట్టక్రిందపడి బాగా నలిగిపోయింది. ఆ రాత్రి ఇంటిలోనే నన్ను చిత్తూరికి తీసుకొచ్చి అస్పత్రిలో కట్టు కట్టించి పది రోజులు ఎన్నిపాట్లు పడిందో బాగుచేయించింది.

మళ్ళీ యథాప్రకారం విన్నయ్యతాత కాలం తోస్తూ వచ్చాము. కాస్సేపు కనబడకుండే నేను "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు, సీకట్లు కొన్నాళ్లు"అని ఎలుగెత్తి పాడితే వెంటనే అలిమేలు "ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరా యన్నా! సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా!"అని అందుకొనేది. ఈపాటతోనే మేము ఒకర్నొకరు గుర్తుపట్టుకొని కలుసుకొనేవారం. ఇంతకూ గ్రహచారం! ఆ ఏల్య మోడు చిన్నమాపు చూశాడు. బ్రమ్మోత్సవాలు జరుగుతుండే కొమ్మనముద్రంలో వుంటే మాకు తెలిసింది. నాలుగుదమ్ముల్ల వర్తమానం అందరికీ ఆశేకదా! ఆ నాడే ఇద్దరం బండెక్కాము. జనం రద్దీ నీకు తెలియం దేముంది నాయనా! డబ్బులిచ్చినవారికే చోటులేనపుడు మాబోటి బిచ్చగాళ్లకు చోటెక్కడిది? ఎట్లాగో ఎక్కాము బండి. బండిలో గిటగిటమంటూ జనం. నాకు రక్షలేవు గదా! అంచేత ఏ మూల నిల్చున్నాను. అలిమేలు పాడమంటే "ఆ కొండ ఈకొండ కొండా మీదా కొండ" పాట యెత్తుకొన్నాను. బండి కదిలిపోతూవుంది. మళ్ళీ అలిమేలు "ఇల్లు దీరత మొచ్చినారా" పాట యెత్తుకొన్నది. యెత్తుకొన్నది. ఇంతలో స్టేషన్ వచ్చిందో లేదో .."దిగా దిగా " అంటూ మమ్మల్నిద్దర్ని ఎవరో నెట్టారు. కళ్ళులేవు గదా ఎటుతానని భయంతో నేను తలుపును పట్టుకొన్నాను. అలిమేలు మాత్రం క్రిందికి దిగేసింది. పాపం బండి అంచులోకే కదిలింది ....క్రిందికి దూకేద్దామని పంగారు గానీ "రస్తాపురా" అన్నారెవరో, పెనక్కే వుండిపోయాను. అదే నాయనా చివికారి" అని పెక్కిపెక్కి ఏడ్చాడు విన్నయ్యతాత! ఊరుకో తాతా" అంటూ సర్దిపుచ్చుతుండేవాడు.

"ఆదివం ఎక్కడ స్టేషను చుట్టూరుగదా! అక్కడి దిగేశాను. మళ్ళీ రా మా పురానికి రాత్రి బండికి వెళ్ళి "ఎన్నెల్లు సీకట్లు పాట పాడాను" ఉండేగా అందుకోడానికి పాట. ఆ మరునాడు ఎంత రద్దీగానున్నా తడిమి తలుపు వున్న చోటు చూచుకొని బండెక్కాను. "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు సీకట్లు కొన్నాళ్ళు ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరా యన్నా సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా రామన్నా!

అ స్వరం చదువుంటూ వెళ్ళాను తన బడుకూ! అదే పాట పలికివేసింది. అదే విన్నయ్యతాత పాడుతుంటే నేనూ నా రోసం పెట్టుబడిగతానికి పాట ప్రారంభించాను.

ఇల్లు దీరత మొచ్చినారా
పల్లెయింటీ ఒత్తులారా
కిళ్ళుపేరూ కనికరించండీ
దిమ్మాత్మలారా
ఏల్యమోమా ఏలుకొంటాయా
అని పిన్నగా రాగంతీసి మళ్ళీ ఇంకో అడుగు ఎత్తుకొన్నాను.
కొడుకు వరముల కోరెకలతో
ఏడుకొండలు ఎక్కినావా
కోడలమ్మా కొడుకు పుత్తాడు
బంగారుతల్లీ
పెంకటేశుడు వరము లిస్తాడు.

ఈ పాట పాడగానే పాకాలా స్టేషన్ వచ్చింది. అక్కడ నేను దిగేశాను. ఆమె గూడా నాకోనే దిగినట్టుంది. నా దగ్గరికివచ్చి "ఏదీ ఆపాట ఇంకోసారిపాడూ నేనూ నేర్చుకొంటాను" అన్నది. "ఏపాట?" అన్నాను. "కొడుకు వరముల కోడలమ్మాపాట" అన్నది. "నువ్వెవరు నీ కెందుకీపాట" అనగానే నాకు చెవుకు. కొంచెంగట్టిగా మాట్లాడాలి" అంటూ దగ్గరికి వచ్చింది. "సరే నేర్చుకో"అని ఆపాట ఒక్కొక్కటి గీతగా నేర్పాను. అలిమేలు రెండు అరటిపండ్లు తెచ్చియిచ్చి తినమన్నది. వాటిని తింటూ "నేను నేర్పానుగదా? నీవూ ఒకవాట నేర్పించు" అన్నాను. "నాకేమీ ఎక్కువగా రావు" అన్నది అలిమేలు. నేను విడిస్తేగా. చివరికి మొన్న దసాలో నేర్పానే "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు సీకట్లు కొన్నాళ్ళు; ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరాయన్నా: సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా:" పాట పాడింది. నేను మెల్లగా పాడితే మరీ గట్టిగా పాడమన్నది. అలిమేలుకు చెముడని ముందే చెప్పానుగా. ..నాయనా! మళ్ళీ దప్పిచేస్తోంది" అన్నాడు విన్నయ్యతాత. నేను వెంటనే ముంతనెత్తి నీళ్ల ద్రావిదానాను. మళ్ళీ బొంగురువోతున్న గొంతుతో ప్రారంభించాను.

"ఆ సాయంకాలం బండి వచ్చింటే నన్ను చేయిపట్టుకొని బండి యెక్కించింది. రాత్రి రేణిగుంటలో దిగాము. దారిపొడుగునా నేను నేర్పిన పాటే కమ్మగా పాడింది. మధ్య మధ్యలో "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు" పాటను నేను పాడుతూ వచ్చాను. ఆ రాత్రి నేషనులో కొనాయి దగ్గర పడుకున్నాము రామా! నిజం చెబుతున్నాను. కట్టుకున్న పెట్టెం కూడా అంత బాగా చూసుకోదు నాయనా! ముద్దు నొచ్చినా పడికం పట్టినా ఎంత బాధపడేదనుకున్నావు. తిన్నదో ఎస్తున్నదో తెలియదు గానీ నాకు కడుపునిండా తిండిపెట్టింది." అని మళ్ళీ కన్నీళ్ల తెప్పుకున్నాడు. ఇదివరకు వుండిన ఈ చేతి క్రర్రను చూపూ "ఇదిగో ఈ కర్రనే నేను, ఈ చివర పట్టుకొనేవాణ్ణి .అలిమేలు ఆ చివర పట్టుకొనేది. మూడుకు ఆమె చేతిలోనే వుండేది. కనికరించి నోళ్ళ కానీవేస్తే ఆ సాయంకాలం ఏడైనా కొనుక్కొని తెచ్చి పెట్టేది. ఒక్కొక్కరోజు వంట కూడా చేసి పెట్టేది....నా అలిమేలుకు నామీద ఎంత అక్కరనుకున్నావు. అవన్నీ గమనానికి తెచ్చుకొంటే కడుపు చెరువై పోతుంటే ఎందుకులే నాయనా" అంటూ రెండు చేతులతో ముఖాన్ని కప్పుకొని ఏడ్చాడు. ఎందుకు తాతా! ఏడిస్తే మాత్రం ఏం లాభం? అన్నాను. నీకు తెలియదు నాయనా అలిమేలుకు దేనికా పుటక. లేకుంటే అంత గుణం ఎక్కడిది. ఒకనాటి సంక్రాంతి పండుగనాడు ఏం జరిగిందో తెలుసా? పనబాకంలో ఎద్దుల పందుగని నన్ను తీసుకెళ్ళింది. ఎర్రెద్దును విడిచినపుడు జనం అంతా మీద విరగిబడ్డాడు. నా కుడిచేయి మణికట్టు ఎట్టు కాలిగిట్టక్రిందపడి బాగా నలిగిపోయింది. ఆ రాత్రి ఇంటిలోనే నన్ను చిత్తూరికి తీసుకొచ్చి అస్పత్రిలో కట్టు కట్టించి పది రోజులు ఎన్నిపాట్లు పడిందో బాగుచేయించింది.

మళ్ళీ యథాప్రకారం విన్నయ్యతాత కాలం తోస్తూ వచ్చాము. కాస్సేపు కనబడకుండే నేను "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు, సీకట్లు కొన్నాళ్లు"అని ఎలుగెత్తి పాడితే వెంటనే అలిమేలు "ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరా యన్నా! సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా!"అని అందుకొనేది. ఈపాటతోనే మేము ఒకర్నొకరు గుర్తుపట్టుకొని కలుసుకొనేవారం. ఇంతకూ గ్రహచారం! ఆ ఏల్య మోడు చిన్నమాపు చూశాడు. బ్రమ్మోత్సవాలు జరుగుతుండే కొమ్మనముద్రంలో వుంటే మాకు తెలిసింది. నాలుగుదమ్ముల్ల వర్తమానం అందరికీ ఆశేకదా! ఆ నాడే ఇద్దరం బండెక్కాము. జనం రద్దీ నీకు తెలియం దేముంది నాయనా! డబ్బులిచ్చినవారికే చోటులేనపుడు మాబోటి బిచ్చగాళ్లకు చోటెక్కడిది? ఎట్లాగో ఎక్కాము బండి. బండిలో గిటగిటమంటూ జనం. నాకు రక్షలేవు గదా! అంచేత ఏ మూల నిల్చున్నాను. అలిమేలు పాడమంటే "ఆ కొండ ఈకొండ కొండా మీదా కొండ" పాట యెత్తుకొన్నాను. బండి కదిలిపోతూవుంది. మళ్ళీ అలిమేలు "ఇల్లు దీరత మొచ్చినారా" పాట యెత్తుకొన్నది. యెత్తుకొన్నది. ఇంతలో స్టేషన్ వచ్చిందో లేదో .."దిగా దిగా " అంటూ మమ్మల్నిద్దర్ని ఎవరో నెట్టారు. కళ్ళులేవు గదా ఎటుతానని భయంతో నేను తలుపును పట్టుకొన్నాను. అలిమేలు మాత్రం క్రిందికి దిగేసింది. పాపం బండి అంచులోకే కదిలింది ....క్రిందికి దూకేద్దామని పంగారు గానీ "రస్తాపురా" అన్నారెవరో, పెనక్కే వుండిపోయాను. అదే నాయనా చివికారి" అని పెక్కిపెక్కి ఏడ్చాడు విన్నయ్యతాత! ఊరుకో తాతా" అంటూ సర్దిపుచ్చుతుండేవాడు.

"ఆదివం ఎక్కడ స్టేషను చుట్టూరుగదా! అక్కడి దిగేశాను. మళ్ళీ రా మా పురానికి రాత్రి బండికి వెళ్ళి "ఎన్నెల్లు సీకట్లు పాట పాడాను" ఉండేగా అందుకోడానికి పాట. ఆ మరునాడు ఎంత రద్దీగానున్నా తడిమి తలుపు వున్న చోటు చూచుకొని బండెక్కాను. "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు సీకట్లు కొన్నాళ్ళు ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరా యన్నా సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా రామన్నా!

అ స్వరం చదువుంటూ వెళ్ళాను తన బడుకూ! అదే పాట పలికివేసింది. అదే విన్నయ్యతాత పాడుతుంటే నేనూ నా రోసం పెట్టుబడిగతానికి పాట ప్రారంభించాను.

ఇల్లు దీరత మొచ్చినారా
పల్లెయింటీ ఒత్తులారా
కిళ్ళుపేరూ కనికరించండీ
దిమ్మాత్మలారా
ఏల్యమోమా ఏలుకొంటాయా
అని పిన్నగా రాగంతీసి మళ్ళీ ఇంకో అడుగు ఎత్తుకొన్నాను.
కొడుకు వరముల కోరెకలతో
ఏడుకొండలు ఎక్కినావా
కోడలమ్మా కొడుకు పుత్తాడు
బంగారుతల్లీ
పెంకటేశుడు వరము లిస్తాడు.

ఈ పాట పాడగానే పాకాలా స్టేషన్ వచ్చింది. అక్కడ నేను దిగేశాను. ఆమె గూడా నాకోనే దిగినట్టుంది. నా దగ్గరికివచ్చి "ఏదీ ఆపాట ఇంకోసారిపాడూ నేనూ నేర్చుకొంటాను" అన్నది. "ఏపాట?" అన్నాను. "కొడుకు వరముల కోడలమ్మాపాట" అన్నది. "నువ్వెవరు నీ కెందుకీపాట" అనగానే నాకు చెవుకు. కొంచెంగట్టిగా మాట్లాడాలి" అంటూ దగ్గరికి వచ్చింది. "సరే నేర్చుకో"అని ఆపాట ఒక్కొక్కటి గీతగా నేర్పాను. అలిమేలు రెండు అరటిపండ్లు తెచ్చియిచ్చి తినమన్నది. వాటిని తింటూ "నేను నేర్పానుగదా? నీవూ ఒకవాట నేర్పించు" అన్నాను. "నాకేమీ ఎక్కువగా రావు" అన్నది అలిమేలు. నేను విడిస్తేగా. చివరికి మొన్న దసాలో నేర్పానే "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు సీకట్లు కొన్నాళ్ళు; ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరాయన్నా: సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా:" పాట పాడింది. నేను మెల్లగా పాడితే మరీ గట్టిగా పాడమన్నది. అలిమేలుకు చెముడని ముందే చెప్పానుగా. ..నాయనా! మళ్ళీ దప్పిచేస్తోంది" అన్నాడు విన్నయ్యతాత. నేను వెంటనే ముంతనెత్తి నీళ్ల ద్రావిదానాను. మళ్ళీ బొంగురువోతున్న గొంతుతో ప్రారంభించాను.

"ఆ సాయంకాలం బండి వచ్చింటే నన్ను చేయిపట్టుకొని బండి యెక్కించింది. రాత్రి రేణిగుంటలో దిగాము. దారిపొడుగునా నేను నేర్పిన పాటే కమ్మగా పాడింది. మధ్య మధ్యలో "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు" పాటను నేను పాడుతూ వచ్చాను. ఆ రాత్రి నేషనులో కొనాయి దగ్గర పడుకున్నాము రామా! నిజం చెబుతున్నాను. కట్టుకున్న పెట్టెం కూడా అంత బాగా చూసుకోదు నాయనా! ముద్దు నొచ్చినా పడికం పట్టినా ఎంత బాధపడేదనుకున్నావు. తిన్నదో ఎస్తున్నదో తెలియదు గానీ నాకు కడుపునిండా తిండిపెట్టింది." అని మళ్ళీ కన్నీళ్ల తెప్పుకున్నాడు. ఇదివరకు వుండిన ఈ చేతి క్రర్రను చూపూ "ఇదిగో ఈ కర్రనే నేను, ఈ చివర పట్టుకొనేవాణ్ణి .అలిమేలు ఆ చివర పట్టుకొనేది. మూడుకు ఆమె చేతిలోనే వుండేది. కనికరించి నోళ్ళ కానీవేస్తే ఆ సాయంకాలం ఏడైనా కొనుక్కొని తెచ్చి పెట్టేది. ఒక్కొక్కరోజు వంట కూడా చేసి పెట్టేది....నా అలిమేలుకు నామీద ఎంత అక్కరనుకున్నావు. అవన్నీ గమనానికి తెచ్చుకొంటే కడుపు చెరువై పోతుంటే ఎందుకులే నాయనా" అంటూ రెండు చేతులతో ముఖాన్ని కప్పుకొని ఏడ్చాడు. ఎందుకు తాతా! ఏడిస్తే మాత్రం ఏం లాభం? అన్నాను. నీకు తెలియదు నాయనా అలిమేలుకు దేనికా పుటక. లేకుంటే అంత గుణం ఎక్కడిది. ఒకనాటి సంక్రాంతి పండుగనాడు ఏం జరిగిందో తెలుసా? పనబాకంలో ఎద్దుల పందుగని నన్ను తీసుకెళ్ళింది. ఎర్రెద్దును విడిచినపుడు జనం అంతా మీద విరగిబడ్డాడు. నా కుడిచేయి మణికట్టు ఎట్టు కాలిగిట్టక్రిందపడి బాగా నలిగిపోయింది. ఆ రాత్రి ఇంటిలోనే నన్ను చిత్తూరికి తీసుకొచ్చి అస్పత్రిలో కట్టు కట్టించి పది రోజులు ఎన్నిపాట్లు పడిందో బాగుచేయించింది.

మళ్ళీ యథాప్రకారం విన్నయ్యతాత కాలం తోస్తూ వచ్చాము. కాస్సేపు కనబడకుండే నేను "ఎన్నెల్లు కొన్నాళ్ళు, సీకట్లు కొన్నాళ్లు"అని ఎలుగెత్తి పాడితే వెంటనే అలిమేలు "ఎన్నెల్ల సీకట్లు ఎందుకోరా యన్నా! సీకట్లో ఎన్నెల్లు నెయ్యూరా నాయన్నా!"అని అందుకొనేది. ఈపాటతోనే మేము ఒకర్నొకరు గుర్తుపట్టుకొని కలుసుకొనేవారం. ఇంతకూ గ్రహచారం! ఆ ఏల్య మోడు చిన్నమాపు చూశాడు. బ్రమ్మోత్సవాలు జరుగుతుండే కొమ్మనముద్రంలో వుంటే మాకు తెలిసింది. నాలుగుదమ్ముల్ల వర్తమానం అందరికీ ఆశేకదా! ఆ నాడే ఇద్దరం బండెక్కాము. జనం రద్దీ నీకు తెలియం దేముంది నాయనా! డబ్బులిచ్చినవారికే చోటులేనపుడు మాబోటి బిచ్చగాళ్లకు చోటెక్కడిది? ఎట్లాగో ఎక్కాము బండి. బండిలో గిటగిటమంటూ జనం. నాకు రక్షలేవు గదా! అంచేత ఏ మూల నిల్చున్నాను. అలిమేలు పాడమంటే "ఆ కొండ ఈకొండ కొండా మీదా కొండ" పాట యెత్తుకొన్నాను. బండి కదిలిపోతూవుంది. మళ్ళీ అలిమేలు "ఇల్లు దీరత మొచ్చినారా" పాట యెత్తుకొన్నది. యెత్తుకొన్నది. ఇంతలో స్టేషన్ వచ్చిందో లేదో .."దిగా దిగా " అంటూ మమ్మల్నిద్దర్ని ఎవరో నెట్టారు. కళ్ళ